

INFORMATIONSGUIDE VÅRDHANDBOKEN FÖR FÖRFATTARE OCH FAKTAGRANSKARE

INNEHÅLL

ALLMÄNT OM VÅRDHANDBOKEN	2
ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN	2
ROLLER OCH ANSVAR.....	3
BEDÖMA EVIDENSLÄGE	4
INNEHÅLL	5
SKRIVREGLER.....	6
BILDER OCH BILDREGLER.....	10
TILLGÄNGLIGHET	12

ALLMÄNT OM VÅRDHANDBOKEN

Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården." (hälso- och sjukvårdslagen, HSL 2017:30 ,1§, 3 kap.).

Vårdhandboken

- erbjuder kvalitetssäkrade och generella riktlinjer som kan användas inom vård och omsorg i hela landet oavsett huvudman.
- är digital och kan därmed enkelt anpassas för att möta nya behov, förändringar i vårdmiljön och resultat av aktuell forskning.
- gör informationen tillgänglig för alla via webben utan inloggning.

Vårdhandboken utvecklas kontinuerligt både innehållsmässigt och funktionellt.

Målsättningen är ett innehåll som är tydligt och användarvänligt. Här i informationsguiden finns några hållpunkter för hur materialet blir enhetligt både text- och bildmässigt.

ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN

Vårdhandboken vänder sig i första hand till personal inom vård och omsorg, oavsett huvudman, och innehåller kliniska riktlinjer inklusive metoder och verktyg för hur vården bäst kan utföras efter bästa möjliga kunskapsläge (best practice, evidens, vetenskap och beprövad erfarenhet). Vårdhandboken kan användas exempelvis på sjukhus, i primär- och hemsjukvård, inom kommunal omsorg och tandvård. Vårdhandboken kan även användas för självstudier, uppdatering eller repetition av kunskaper inom olika områden. Även patienter som utför sin vård själva eller närstående som vårdar en anhörig kan ha användning av Vårdhandbokens innehåll. Informationen är i första hand anpassad för vårdarbete med vuxna men vissa delar kan även användas i vården av barn. De avsnitt som kan användas vid vård av barn är markerade.

Vårdhandboken är öppen för alla och kräver ingen inloggning. Webbsidan uppdateras kontinuerligt. Genom att samla nationella riktlinjer, metoder och verktyg på ett ställe, minskar behovet av lokala anvisningar och PM.

Anställda inom vård och omsorg ska sträva efter en evidensbaserad vård genom att alltid handla utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Enligt patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) har hälso- och sjukvårdspersonal själv ansvar för det man gör utifrån enskild patient och situation. Ibland kan även en annan person ha del i ansvaret, exempelvis genom att det finns tydliga instruktioner och rutiner på arbetsplatsen.

ROLLER OCH ANSVAR

NATIONELLT RÅD FÖR VÅRDHANDBOKEN

Det nationella rådet representerar olika verksamheter inom vård och omsorg samt olika geografiska områden. Rådet prioriterar föreslagna texter och ämnen för nyproduktion, säkerställer konsensus för riktlinjerna, återkopplar synpunkter och granskar allt nyproducerat innehåll utifrån sin specifika kompetens före publicering. Rådet deltar även i rekrytering av författare och faktagranskare.

Mer information finns på Vårdhandboken.se: <https://www.varldhandboken.se/om/om-varldhandboken/att-anvanda-varldhandboken/>

FÖRFATTARE OCH FAKTAGRANSKARE

Författare bidrar med revidering eller nyproduktion och ansvarar för att innehållet är baserat på beprövad erfarenhet och/eller evidens från aktuell forskning. Ansvaret omfattar även att under avtalstiden säkerställa att faktainnehållet uppdateras i enlighet med relevanta lagar och paragrafer.

Faktagranskare läser och granskar kritiskt innehållet i aktuellt ämne och bedömer att referenser är korrekta och aktuella, samt att innehållet är överensstämmande med aktuella regelverk. I ansvaret ingår även att säkerställa att innehållet är baserat på beprövad erfarenhet och/eller evidens från aktuell forskning.

Uppdraget som författare och faktagranskare gäller under löpande avtalstid. Innehåll revideras och eventuella uppdateringar orsakade av till exempel ändringar av regelverk, görs vid behov innan nästa revidering. Materialet faktagranskas enligt överenskommen tidplan. Innehållet kommenteras och godkänns i Vårdhandbokens granskningsmiljö.

KUNSKAPSLÄGE, EVIDENSGRADERING OCH PUBLICERINGSGODKÄNNANDE

I samband med publiceringsgodkännande intygar författaren och faktagranskaren att innehållet i aktuellt ämne baseras på bästa möjliga kunskapsläge.

Vårdhandboken använder sig av enhetliga formuleringar för bedömning av evidensläge i avsnittet referenser och regelverk. Detta innebär att innehållet ska vara grundat på beprövad erfarenhet, lagar, regelverk, nationella riktlinjer och med stöd från relevanta vetenskapliga studier. Vårdhandboken arbetar med att utveckla innehållet så att det även innefattar evidensgradering. Utöver ovanstående kan innehållet då även bedömas ha ett a) starkt vetenskapligt underlag b) måttligt starkt vetenskapligt underlag eller c) begränsat vetenskapligt underlag. Läs mer under rubriken Bedöma Evidensläge.

BEDÖMA EVIDENSLÄGE

Författare och faktagranskare kan ta stöd från SBU:s granskningsmallar för att bedöma evidensläget för enskilda artiklar eller systematiska sammanställningar. Hög kvalitet bedöms enskilda studier ha om de graderas högt med stöd av lämplig granskningsmall. Hög kvalitet har även systematiska översikter där det gjorts en re-analys av resultat i originalartiklar. Nedanstående beskrivningar vad gäller evidensgradering är inspirerade av [SBU:s metodbok](#) och kan användas som riktmärke vid bedömning av artiklars kvalitet.

Starkt vetenskapligt underlag. Beskriven metod vilar på minst fem studier med bedömd hög kvalitet eller en systematisk översikt med bedömd hög kvalitet.

Måttligt starkt vetenskapligt underlag. Beskriven metod vilar på studier av hög eller måttlig kvalitet, men med förekomst av enstaka försvagande faktorer. Minst tre studier med bedömd hög kvalitet och minst två studier med bedömd måttlig kvalitet.

Begränsat vetenskapligt underlag. Beskriven metod vilar på studier av hög eller måttlig kvalitet, men med försvagande faktorer. Minst två studier med bedömd hög kvalitet eller minst tre studier med bedömd måttlig kvalitet.

FORMULERINGSAR VID PUBLICERING I VÅRDHANDBOKEN

I Vårdhandbokens texter kommer följande alternativa formuleringar publiceras på respektive ämnes referenssida. Den första formuleringen används om evidensgradering inte är gjord.

- **Innehållet är grundat på beprövad erfarenhet, lagar, regelverk, nationella riktlinjer och med stöd från relevanta vetenskapliga studier.**
- Innehållet är grundat på beprövad erfarenhet, lagar, regelverk, nationella riktlinjer och med stöd från relevanta vetenskapliga studier. Metodbeskrivningen är bedömd att ha ett begränsat vetenskapligt underlag.
- Innehållet är grundat på beprövad erfarenhet, lagar, regelverk, nationella riktlinjer och med stöd från relevanta vetenskapliga studier. Metodbeskrivningen är bedömd att ha ett måttligt starkt vetenskapligt underlag.
- Innehållet är grundat på beprövad erfarenhet, lagar, regelverk, nationella riktlinjer och med stöd från relevanta vetenskapliga studier. Metodbeskrivningen är bedömd att ha ett starkt vetenskapligt underlag.

INNEHÅLL

Innehållet i Vårdhandboken ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet, med lagar och författningar som grund. Innehållet ska vara vetenskapligt belagt när så är möjligt och styrkas genom bästa möjliga bevisföring. För produktspecifika uppgifter såsom hållbarhetstid, anvisning om hantering och rengöring gäller tillverkarens bruksanvisning och/eller lokala anvisningar.

KVALITET

Produktionen följer en utarbetad kvalitetsprocess. Synpunkter inhämtas kontinuerligt från Vårdhandbokens användare och från det nationella rådets olika nätverk.

1. Författaren går igenom innehållet, tar ställning till inkomna synpunkter och förslag och justerar innehållet. Författaren justerar också utifrån nytt vetenskapligt evidensläge, uppdaterade vårdprogram, lagar och föreskrifter.
2. Innehållet bearbetas redaktionellt.
3. Innehållet faktagranskas av sakkunnig.
4. Författaren tar ställning till eventuella synpunkter från faktagranskare.
5. Författaren och faktagranskaren godkänner det slutliga materialet innan publicering.

Vid nyproduktion av ämnen sker prioritering i samråd med Vårdhandboksrådet. När beslut är taget tillfrågas lämplig författare som kan påbörja innehållsarbetet. Därefter sker en redaktionell bearbetning av materialet. En kontinuerlig diskussion sker med författaren och sedan även faktagranskaren. Det gäller struktur, innehåll och presentationssätt som illustrationer, bilder, bildspel och eventuellt film.

Författare och faktagranskare utses av Vårdhandbokens råd och bör ha expertkunskap inom området samt vara akademiskt meriterade. Författare och faktagranskare behöver beakta Ineras information om jäv, intressekonflikter och bindningar.

ILLUSTRATÖR OCH FOTOGRAF

Illustratör eller fotograf som Vårdhandboken har beställt material från, levererar beställt material inom överenskommen tid och i angivna filformat. Vid leverans av animation eller film levereras även definierat antal stillbilder. Separata instruktioner finns för grafisk profil och andra viktiga aspekter, kontakta redaktionen för mer information.

REDAKTION

Vårdhandbokens redaktion samordnar innehållsproduktionen utifrån kvalitetsprocess, beställer och bearbetar textmaterial och säkerställer användarvänlighet, tillgänglighet, design och funktionalitet i Vårdhandboken. Här kan du läsa mer om vår revideringsprocess med kvalitetssäkring: [Så här arbetar vi - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](https://vardhandboken.se)

INNEHÅLLSANSVAR

Längst ned på varje webbsida, i sidfoten, presenteras författare, faktagranskare och eventuell illustratör/fotograf. Meddela redaktionen din officiella titel, var du arbetar och om du har någon specialitet eller specialinriktning inom vård/omsorg.

SKRIVREGLER

Allt innehåll bearbetas av redaktionen och genomgår en granskningsprocess. Vi strävar efter enhetlighet i struktur, tonalitet, perspektiv och språkbruk i Vårdhandboken.

STRUKTUR

- Beroende på ämnets karaktär indelas innehållet exempelvis i översikt, förberedelser, tillvägagångssätt, komplikationer och så vidare. Ämnen som är mer resonerande, som teamarbete eller bemötande, behöver ha en annan struktur som är lämplig för just det ämnet.
- Referenser skrivs enligt Vancouversystemet.
- Regelverk har oftast direktlänkar.
- Relaterad information, kan exempelvis vara direktlänkar för fördjupning eller till 1177.se.
- Intern länkning inom Vårdhandboken kan göras i löpande text.
- Extern länkning görs endast på sidorna Referenser och regelverk samt Relaterad information.
- Länkning till pdf-filer undviks då länken bryts när pdf:en flyttas eller byter länkadress.
- Inom ett antal ämnen finns sidan Testa dina kunskaper.
- Innehållsansvariga anges i sidfoten på varje webbsida.

Redaktionen arbetar kontinuerligt med att förbättra läsbarheten för användarna, vilket kan innebära förändringar i struktur och layout. Titta gärna mer i Vårdhandbokens olika ämnen för mer information om struktur. Vi har även gemensamma språkriktlinjer som vi diskuterar redaktionellt med andra kunskapsstöd inom Inera.

Innehållet blir tydligt och lättläst om det delas upp med rubriker och underrubriker. Texten kan delas upp i flera delar, sidor/rubriker finns i högermenyn i alla ämnen.

The screenshot shows the top navigation area of the Vårdhandboken website. On the left is the logo and name 'Vårdhandboken'. On the right are icons for 'Region', 'Lyssna', and 'Sök'. Below this is a blue navigation bar with the following menu items: 'Vård och behandling', 'Undersökning och provtagning', 'Katetrar, sonder och drän', 'Vårdhygien, infektioner och smittspridning', and 'Arbetsätt och ansvar'.

Du är här: [Start](#) / [Vård och behandling](#) / [Läkemedelsbehandling](#) / [Oxygenbehandling](#) / [Översikt](#)

Oxygenbehandling - Översikt

Oxygen - O₂ - syrgas

Oxygen, eller syre, är en förutsättning för livet. En ung frisk individ har cirka 97% oxygensaturation (syremättnad) i blodet men värdet sjunker med åldern. Värdet under 90% har på sikt en skadlig inverkan på kroppen och värden under 70% är potentiellt livshotande. En alltför hög oxygenhalt i inandningsluften och vävnaderna kan också vara skadlig. Det finns så gott som aldrig någon anledning att höja syremättnaden över det normala för åldern.

Oxygen som läkemedel

Andningsoxygen är ett läkemedel som i princip endast ska ordinerars vid hypoxi (onormalt låg syremättnad). Andnöd, bröstsmärta, illamående och så vidare är i sig inte indikationer

Oxygenbehandling

Översikt

[Att ge oxygen](#)

[Säkerhet vid behandling](#)

[Oxygen från central anläggning](#)

[Oxygen från transportabel oxygenflaska](#)

[Oxygen via oxygenkoncentrator](#)

[Oxygenbehandling utanför](#)

Exempel på rubriknivåer. Rubrikerna i högermenyn är klickbara och används för navigering i texten

PERSPEKTIV

Texterna bör ha ett etiskt och inkluderande perspektiv som tar hänsyn till kultur, etnicitet, religion och genus. Att använda benämningen person i stället för ordet patient kan vara ett sätt att betona detta ställningstagande. I Vårdhandboken används ofta ordet patient för att det ska vara tydligt för läsaren vem som avses. Däremot ska perspektivet att patienten ses som en individ med unika behov och erfarenheter alltid finnas med. Undvik uttryck där patienten reduceras till en sjuk kropp, ett tillstånd eller ett fall. Skriv till exempel "en patient som har diabetes" i stället för "diabetiker".

Patientens delaktighet och egenvårdande förmåga ska alltid stärkas. Undvik exempelvis ordet "drabbad" då det är ett ord som kan föra tankarna till hjälplöshet. "Informera patienten" ger känsla av envägskommunikation, snarare ska dialog och lyhördhet inför vad patienten själv önskar/behöver veta speglas i Vårdhandbokens innehåll.

PERSONCENTRERING

Vårdhandboken strävar efter att innehållet ska spegla utvecklingen inom omvårdnad och den förändrade synen på patienten, från en passiv mottagare av en medicinsk åtgärd till en unik person vars resurser tas tillvara.

Personcentrerad vård bygger på samverkan mellan vårdare och patient. Patienten deltar aktivt i den grad hen förmår i planering och genomförande av den egna vården. Patientens medbestämmande, förmåga och möjlighet till ansvarstagande för egenvård och behandling bör framgå i Vårdhandbokens texter.

Personer med någon form av ohälsa, risk för ohälsa eller funktionsnedsättning, bör inte främst betraktas utifrån ohälsotillståndet eller funktionsnedsättningen. I stället bör fokus ligga på personen som är i behov av vård.

I Vårdhandboken kan man läsa mer om personcentrerad vård i texterna om Bemötande i vård och omsorg, värdegrund [Bemötande i vård och omsorg, värdegrund - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#).

MÅLGRUPP

Metodbeskrivningarna och riktlinjerna ska kunna användas av personal inom vård och omsorg oavsett huvudman, och vi arbetar därför löpande och medvetet med att ha en hållning som inkluderar alla perspektiv. Särskilt finns ett behov av att även inkludera kommunalt perspektiv och vård i hemmet.

"DENNA TEXT GÄLLER ÄVEN BARN"

Där det är möjligt ska författare ta ställning till om innehållet även kan användas inom barnsjukvård. Då läggs standardtexten: "Denna text gäller även barn" in i början av aktuell text. Se exempelvis [Temperaturmätning Översikt - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#) eller [Blodprov/venös provtagning Översikt - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#).

ORDVAL OCH STAVNING

Vårdhandbokens texter ska ha ett så rakt och enkelt språkbruk som möjligt. Undvik

Informationsguide 2023

Ålderdomliga ord som "påvisa", "föreligga", "erhålla" och "torde". Redaktionen korrigerar så att Vårdhandboken får ett så enhetligt språk som möjligt och ändrar exempelvis "skall" till "ska" och "han/hon" till "hen".

Verb bör vara aktiva med direkt tilltal till den som utför behandlingen eller momentet. Vad personen ska göra bör komma först och sedan själva objektet.

Exempel:

Skriv: Ta fram sterila kompresser.

Skriv inte: Sterila kompresser tas fram.

Förkortningar skrivs alltid ut (t.ex. = till exempel, ca = cirka, bl.a.= bland annat).

FACKSPRÅK

Medicinska termer som används dagligen inom vård och omsorg kan användas i texten.

Facktermer, latinska benämningar eller ovanliga ord som behöver förklaras kan skrivas ut med en förklaring inom parentes.

Vårdhandboken använder termer och begrepp med svensk stavning som exempelvis trakeostomi, subkutan, farynx, esofagus.

För sökbarheten och tydligheten kan ibland synonyma ord benämnas i början av texten. Det ska då framgå att synonymer finns men att ett specifikt begrepp används fortsättningsvis i texten. Ett exempel är agraffer/staples/metallclips.

SIFFROR I TEXT

Alla siffror från noll till och med tolv skrivs ut som ord. Talen 13 och uppåt skrivs med siffror.

Undantag är då talet anger

- en sort eller måttenhet, exempelvis 8 millimeter
- decimaltal, exempelvis 5,5 %
- vid tidsangivelse, exempelvis 3 timmar.

LOKALA ANVISNINGAR

I vissa av Vårdhandbokens texter måste hänvisningar ibland göras till lokala anvisningar.

Lokala anvisningar kan i olika verksamheter också benämnas som lokala rutiner, tillägg eller PM. Aktuell symbol för detta placeras i texterna på relevanta ställen och det som hänvisningen avser beskrivs direkt under symbolen.

Information om de hänvisningar till lokala anvisningar som förekommer i texten är samlad på en egen sida. Denna finns i högermenyn inne i ämnena och kan underlätta för exempelvis verksamhetschefer som behöver upprätta lokala anvisningar.

Successivt kompletteras sidorna om lokala anvisningar också med hänvisningar till tillverkares rekommendationer/bruksanvisning vilka finns i löpande text och har en egen symbol.

LÄNKAR TILL REGIONALA TILLÄGG

Tre regioner har deltagit i ett pilotprojekt där respektive region hade möjlighet att länka till sina egna regionala/lokala riktlinjer i relevant text. Pilotprojektet avslutades 2019. Länkarna finns kvar i Vårdhandboken tills vidare enligt överenskommelse med berörda regioner. Regionerna ansvarar för tilläggets innehåll och redaktionen lägger in en extern länk till aktuell webbplats. Läsaren ser tillägget genom att välja aktuell region överst på sidan i Vårdhandboken. Då pilotprojektet är avslutat är det i nuläget inte möjligt för andra regioner att lägga in länkar till sina regionala tillägg i Vårdhandboken.

RELATERAD INFORMATION

Vårdhandboken kan också innehålla information eller fördjupningsmaterial som inte är referenser. Det kan exempelvis vara patientinformation på 1177.se, filmer, applikationer eller länkar av olika slag. Informationen läggs på en egen sida i anslutning till aktuellt ämne och återfinns via ämnets högermeny. På sidan finns även möjlighet att gruppera den relaterade informationen under olika rubriker, exempelvis patientföreningar.

LÄKEMEDEL, PRODUKTNAMN, REGISTRERADE VARUMÄRKEN®

Vårdhandbokens texter innehåller vanligtvis inte produktnamn, registrerade varumärken etcetera. För läkemedel anges det generiska namnet (verksamma substansen) vilket skrivs med liten begynnelsebokstav. Skriv till exempel paracetamol i stället för Alvedon.

REFERENSER OCH REGELVERK

Det är viktigt att dokumentera de källor som använts, så att innehållets vetenskapliga grund styrks. Författaren ansvarar för att referenserna är korrekta. Lämpliga referenser och referenstips:

- Guidelines och systematiska översiktsartiklar inom området, rekommendationer, evidensbaserad praxis, textböcker.
- Artikelreferenser från tidskrifter
Tänk då på studietyp – Randomiserade kontrollerade studier (RCT) värderas generellt högst när det gäller behandlingseffekter. Därefter kommer observationsstudier och fallstudier med kontrollgrupp. Läs mer under rubriken Evidensbedömning.
- Referenserna anges enligt Vancouversystemet med numrering i löptext och en referenslista under Referenser och regelverk i respektive ämne.
- Hänvisning till tidskrifter görs enligt Index Medicus.
I National Library of Medicine (NLM) hittar man rätt förkortning - *NLM Title Abbreviation* <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/journals>
- I vissa fall har texten en sådan karaktär att det inte går att ange källor. I sådana fall ska detta anges och förklaras.

Om man vill läsa mer om studietyper finns detta beskrivet i SBU:s metodbok, kapitel 6 – Kvalitetsgranskning av behandlingsstudier.

http://www.sbu.se/upload/ebm/metodbok/SBUshandbok_Kapitel06.pdf.

I slutet av kapitlet står det också att man ska vara lite försiktig om man refererar till systematiska litteraturoversikter. SBU påpekar att man ska kontrollera att den systematiska översikten har en tillförlitlig referenslista och är kvalitetsgranskad (av två granskare).

Om du behöver hjälp med litteratursökning kan du ta kontakt med bibliotekarie på exempelvis sjukhusbiblioteket.

REGELVERK

Aktuella lagar och paragrafer anges och direktlänkas i "Regelverk" i anslutning till texten. Det officiella namnet på författningen skrivs ut med liten begynnelsebokstav, tillsammans med årtal och nummer (paragraf och moment kan också skrivas ut om det är relevant).

Exempel: [SFS 2008:355](#) patientdatalag. Stockholm: Socialdepartementet.

TESTA DIN KUNSKAPER

För att tillmötesgå förslag och synpunkter från Vårdhandbokens användare utvecklas ständigt nya funktioner och tillägg i Vårdhandboken. Bland annat har enklare test utformats i anslutning till flera ämnen där läsaren kan testa sina kunskaper inom ämnet. Frågorna revideras av författare och granskas av faktagranskare i samband med att ämnen revideras.

BILDER OCH BILDREGLER

Föreslå gärna filmer eller om du har egna foton/bilder som kan passa för ämnet. När en ny illustration tas fram behöver redaktionen oftast ett underlag eller förslag för bildinnehållet. Bildinnehåll godkänns av författare och faktagranskare.

En enhetlig bildanvändning underlättar läsningen för Vårdhandbokens användare. Nedan finns några olika användningsområden för att ge idéer och uppslag.

BILDER OCH BILDUNDERLAG

Vårdhandboken tillämpar särskilda kriterier för bildsättning, så att webbplatsen är enhetlig och lättanvänd. Bilder används för att tillföra information till texten, eller som rena budskapsbärare. De kan gärna svara på frågor som: "Hur hänger det ihop?" "Hur gör man?" eller "Hur ser det ut?" Bilder och tabeller kan upprepas om det blir tydligare för användaren. För att undvika att läsaren behöver skrolla för mycket fram och tillbaka i texten under läsningen, kan upprepning ibland vara mer effektivt.

Bilder och animationer tas fram i samråd mellan författare och redaktionen. Arbetsunderlag kan bifogas som illustratör kan utgå ifrån. Underlagen kan exempelvis bestå av skisser, tabeller, diagram eller fotografier.

OLIKA BILDTYPER

Olika typer av bilder illustreras med fördel på olika sätt för bästa möjliga tillgänglighet. Bilder och animationer används bara när de ger ett mervärde och förtydligar textens innehåll.

Situationsbilder

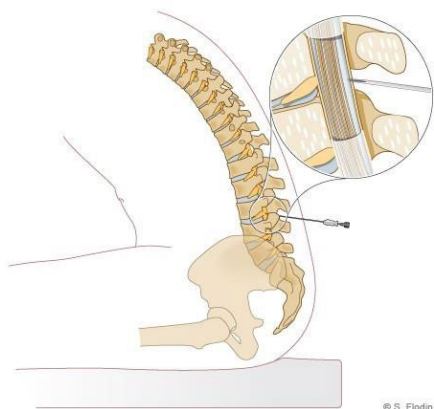
Bilder som skildrar undersöknings- och behandlingssituationer eller andra situationer där personer avbildas.

Fotografier

Fotografier kan användas när det finns behov av korrekt återgivning i detaljbilder av exempelvis hudförändringar, skador, bilder av medicinsk utrustning samt röntgenbilder.

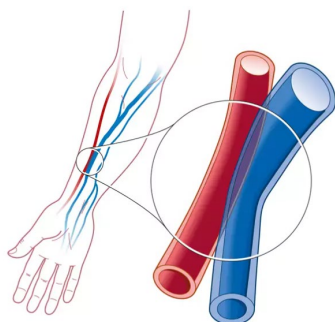
Anatomiska illustrationer

Anatomiska illustrationer kan underlätta förståelsen av texten och kan även användas vid exempelvis patientinformation.

Bild från texten Lumbalpunktion

Det kan vara bra med en orienteringsbild i början av ett ämne/text eller som en återkommande översikt i texten. Bilden ger läsaren möjligheten att se samma sammanhang som författaren och kan fungera som referens i den fortsatta läsningen. Det är också effektivt att i bild visa en översikt och bryta ut detaljbilder.

Bild från texten Hemodialys

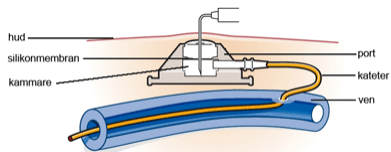

Bild från texten Subkutan venport

ANIMATION OCH BILDSPEL

När samband eller processer ska beskrivas kan animationer underlätta läsningen. Det är då viktigt att fundera kring vad som är viktigast i bilden så att onödiga detaljer inte tar uppmärksamheten från budskapet. Se exempelvis:

- Animation/film - [Kateterisering av urinblåsa](#)
- Bildspel – [Blodprov – kapillär provtagning](#)

DIAGRAM, TABELLER OCH FLÖDESSCHEMA

Genom en grafisk bearbetning av diagram eller tabeller kan textens innebörd understrykas. Redaktionen hjälper gärna till med förslag utifrån ett underlag.

Flödesschema eller liknande kan vara illustrativt för att visa samband och/eller effekten av olika detaljer/handlingar.

TILLGÄNGLIGHET

Omkring 20 procent av befolkningen har någon form av funktionsnedsättning, till exempel nedsatt syn eller rörelseförmåga. Alla offentliga aktörers webbplatser ska vara tillgängliga för alla användare enligt lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.

Det innebär att webbsidan ska vara

- möjlig att uppfatta
- hanterbar
- begriplig
- robust.

Redaktionen arbetar kontinuerligt med tillgänglighet tillsammans med webbutvecklare på Inera. Kontakta redaktionen om du har frågor om tillgängligheten.

Mer information om lagen finns hos Myndigheten för digital förvaltning (DIGG):
www.digg.se/digital-tillganglighet/offentlig-aktor